

Müge İplikçi

Çok

Özel

İsimler

Sözlüğü

MÜGE İPLİKÇİ
ÇOK ÖZEL
İSİMLER SÖZLÜĞÜ

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Editör: Çiğdem Uğurlu

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3450-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750734502

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

MÜGE İPLİKÇİ
ÇOK ÖZEL
İSİMLER SÖZLÜĞÜ

ÖYKÜ

♥can

MÜGE İPLİKÇİ, İstanbul'da doğdu. Kadıköy Anadolu Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları ve Araştırma Bölümü ile The Ohio State University'deki yüksek lisans derecelerinin ardından öğretmenlik yaptı. Önce öyküleriyle tanındı. *Perende, Columbus'un Kadınları, Arkası Yarın, Transit Yolcular, Kısa Ömürlü Açelyalar* ve *Tezcanlı Hayalet Avcıları* adlı altı öykü kitabı var. Ardından beş romanı yayımlandı: *Kül ve Yel, Cemre, Kafdağı, Civan* ve *Babamın Ardından. Yıkık Kentli Kadınlar ve Cımbızın Çektikleri* (Ümran Kartal'la birlikte) adlı inceleme kitapları da bulunan Müge İplikçi, 1996'da Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü ve 1997'de Haldun Taner Öykü Ödülü üçüncülüğünü kazandı. Yazdığı ilk gençlik romanı olan *Yalancı Şahit* ÇGYD tarafından Yılın En İyi Gençlik Romanı Jüri Özel Ödülü'ne değer görüldü. Yazar, bunun ardından bir diğer gençlik romanı olan *Saklambaç*'ı yazdı. İplikçi'nin dört çocuk kitabı daha var. *Uçan Salı, Acayip Bir Deniz Yolculuğu, Kömür Karası Çocuk* ve *Dondurmam Tılsım*. Gezi direnişine katılan gençlerle *Biz Orada Mutluyduk* adlı bir de röportaj kitabı bulunuyor. Yazar en çok, yaşadığımız yeni zamanları, günümüz insanlarını ve o ilişkilerin parçaları olan kadınların konumunu anlatmayı tercih ediyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi'ndeki yarı zamanlı öğretmenliğini ve *Vatan* gazetesindeki köşe yazarlığını sürdüren İplikçi'nin eserleri başta İngilizce, Almanca ve Arapça olmak üzere birçok dile çevrildi. Türkiye PEN Kadın Yazarlar Komitesi başkanlığını aralıklı olarak 2004-2005 ve 2007-2009 yılları arasında yapan yazar aynı zamanda Medyascope.tv'de Nazan Haydari'yle birlikte *Zeytin Dalı* programını hazırlayıp sunuyor.

Mebrure Halam için...

İsminin bu sözlük için hiçbir öneminin olmadığını düşünen, çok yaşlı olduğuna inanan iyi kalpli ve bu yüzden hayli karamsar biri şöyle dedi:

“Peki, o halde, şışışşt, sadece sessizliği dinleyelim şimdi.

Çünkü içinde kaybolduğumuz gece, bize gerçek adları fısıldayacak tek çakardır. Bazen bir şişe mantarı gibi hissettiğimiz hayat, arkada bırakıldığımızı düşündüğümüz her ânın yegâne sağıaltıcı adıdır. Güçlüyüz; çünkü ezberlediğimiz bir rota var artık, adımız bu; güçsüzüz, her şeye rağmen, mağrur ve narin ve buruk kış kokan çiçeklerdeki hülasayız. Adımız, biraz da bu. Bir sakız falından dökülen sözcükler kadar bile hükmümüz yok, o ayrı.

Her zaman böyle miydi? Korkarım, her zaman böyleydi.

Tılsım dünyanın en saçma adıydı; yeryüzünün gerçek adılı ise zamansız bir tırtılın kelebek olma özlemi.

Her zaman böyle miydi bu isimler? Korkarım her zaman böyleydi.

Ne değişti sorusu bir aynanın sırtı açığa çıkmış ve si-

*yaha çalan isi, mevsimlerin yelkovanı, yılların Çok' o Prens'i, şimdinin kerli ferli whatsapp profili, geçmişteki ar-
dış kuşlarının uzak ve bayram mendillerinin içindeki hı-
şırtılı, garip sesi.*

*Her zaman böyle miydi?
Evet."*

SENIHA

Seniha'nın işi işti.

Seniha kütüphanede, o sabahı da, orta yaşlı, hatta yaşlı bir kıvamda, oldukça huzurlu bir gün olarak selamladı. Eline, dünkü ikindi masasından kalma tozlu sözlüğü aldı. "Dur bakayım neymiş bu!" diye evirdi çevirdi sözlüğü. Sonra sakın sakın heceledi. İ-sim-ler...

Dingin bir telaşla hemen kendi adını aradı, buldu ve okudu! Yüzü aydınlanmış bir biçimde mutedil hayatın içine doğmuş bir kütüphane memuresi olarak adından memnun, güne sıcak bir çayla devam etti.

Ruhundaki yıldızlar yıldızları, bulutlar bulutları kovaladı. Sonra aniden gök kubbede belli belirsiz bir dengesizlik hasıl oldu. Belki bu yüzden, ikindiye doğru biraz huzursuzlandı Seniha Hanım. Hava kötülemişti ve midesi de bir tuhaftı. Öğle yemeği biraz yağlı mıydı ne! Orta şekerli bir kahve istedi ama o da pek iyi gelmedi. Masasının üzerine kurulmuş sözlüğe ters ters baktı o zaman. Kafasını salladı. "Elbette Seniha olur o sözlükte!" diye mırıldandı, hafifçe gururlanarak. "Bakalım Portakal da var mı?"

Heyecanla gelişigüzel karıştırdı sayfaları. Biraz da tereddütlü.

Eli, artık kendinin değildi sanki. Ve sonra... yıldızlar yıldızları, bulutlar bulutları araladı.

O zaman el, sütliman ruhunu tümünden masaya bırakıp hareketlendi, P harfini aramaya başladı; P harfinin Portakal'la ve geçmişin dehlizleriyle kurabileceği denklemi. Kendince hemen her şeyi çözmüştü çözmesine de, ama bir şey... pek keşfedemediği, sürüncemede bırakılan bir şey kalmıştı geride. Tedavülden kalkmış bir anı, tekinsiz bir itiraf, bir çizik...

Nasıl bir eldi bu? Seniha derin derin içini çekti.

O çekişle birlikte soru Seniha'nın kirli sarı odasında biteviye yankılandı:

Nasıl bir el?

Seniha, sağ eline baktı. Üzerinde belirmeye başlamış uçuk benekleriyle yılları devirmiş, sonra aynı yılların hızına, tozuna, gaspına yenik düşer gibi olmuş, yok yok bal gibi yenik düşmüş, düşerken soluğunu tutmuş ama bu bitişe esaslı mı esaslı tavşankanı bir çay demlemeyi hep başarabilmiş bir uzuv, nur, bir zenginlikti el.

Tombulca bir canlıydı. Nefes. Yaşamın ortasında duracağım, baştacı olacağım gibi bir derdi yoktu. Ama bulunduğu anda, o haliyle olmak, kalmak gibisinden bir inadı da vardı. Buna karşın bu elin özel, takıntılı dürtüleri olduğu söylenemezdi. "Hep genç olmalısınız. Hiçbir çizgi kalmamalı sizden geriye. Hiçbir anıyı biriktirmemelisiniz!" diyen reklamları, yaşlanma karşıtı sloganları, uzman görüşlerini pek umursamıyordu.

Onunkisi farklıydı. Sanki yaşamı bir çırpıda anlamıştı da, bu ona ağır gelmiş ve tuttuğu gibi uzayın derinliklerine fırlatmıştı. Belki bu yüzden, hiç yaşlanmak istemeyen o uzuvlardan değildi bu el. Farklı bir gölgesi vardı. Üstelik yaşamı kanırtan bir gölge değildi bu; yine de elin

kendi gölgesini anlamak isteyen bir süre avında olduğu söylenebilirdi. Belli ki şunu da kavramıştı: Kendi gölgesinin sırrını bulduğunda bir el, yaşamdaki bütün gölgelerin sırrına da, eh buna bir ömür ne kadar yeterse artık, varabilir, hatta erebilirdi.

Yine de, işte, o sayfada kalakalmıştı.

Tuhaf elli kütüphane memuresinin, mesai saati bitimine kadar sürece yolculuğu başlamak üzereydi.

PORTAKAL

Bir dayanak arıyordu Pembe'nin eli. Nihayet buldu, yaslandı. ay içerken insanın eli neden bir dayanak ister? Besbelli yorgundu. Yaşlı kadın elleriydi elleri. İri, damarlı ve zayıf. İzbe kış akşamının gezindiğı yuvarlak yer sinisinde, başka bir ele –kendininkine göre küçücük olan bir ele– kocaman pençeleriyle iri bir katmer uzattı. Pembe'nin katmerleri de elleri gibi dünyalı sayılmazdı.

“Al ye biraz daha!”

Küçük el, hiç duraksamadan katmeri almaya çalıştı. Katmerin yağlı, kaygan sırtı, küçük yumuşak ocuk elinden taşıtı. Pembe'nin kürek eline sarktı.

“Ay tutamadım Pembe Abla!”

“Dur kız,” dedi Pembe. Arşimet'in sabit noktasında sotada bekleyen öteki eliyle, dünyanın bütün yükünü kaldırmaya hevesli hantal bir kaldıraç gibi hamurun fazlalıklarını kızın eline taşıdı.

“Al bakalım.”

Sonra iki kocaman elini birleştirdi. Dünyanın yükünü silkeler gibi katmerden taşan hamur fazlalıklarını sininin yayıldığı lime lime olmuş soluk kilime silkeledi. Öyle bir silkeledi ki, gören, bu uçuk benekli dev yaşlı ellerin dünyaya veda ettiğini düşünebilirdi.

“Korkuttular mı seni de Pembe Abla?”

“Yok be... Beni bu köydekilerin hırsı daha çok korkutur. Al sana Haşim! Herifin gözü dönmüştü gözü! Hayaletler bunların yanında ne ki!”

“Beni korkuttular be Pembe Abla. Almayacaktın o eli işte eve, dedim sana. Bırakacaktın onu orada.”

Derin bir nefes aldı Pembe. Sininin etrafını yarımday gibi kavrayan ayaklarından biri hafifçe kıpırdadı.

“Almayacaktım... Ama oldu bir kere. Sandım ki bana hazinenin yerini söyler. Biz garibanların da yüzü güler belki o zaman.”

O sırada tuhaf bir kahkaha sardı siniyi. Pembe'nin elleri kahkahadan titredi. Pembe güldü mü tef sesi gibi gülerdi. Tok tok, çın çın.

“Eee... Seninkiler anladı mı?”

“Hııı. Anneannem anladı sanki. Dedem bir şey sormadı, ama anneannem... Anladı, anladı. Yine neler karıştırıyorsun o Pembe'yle dedi.”

“Deli Pembe de dedi mi?”

Kısık, sadece sininin duyacağı bir mırıltıyla, “Gâvurun doğurduğu da dedi mi? Ellenmiş de dedi mi?”

Sini yine pembe pembe gülüyordu.

“Hı hı dedi, dedi. Anladı. Ne bu hal, dedi. Çamurlanmış üstüm. Ben fark edememişim o karanlıkta. Yattığımda bir baktım burnuma toprak kokusu geliyor. Her yanımda toprak kokuyor. Bir bilse beni belimden bağlayıp o çukura salladığını!”

“Eee ama Portakal, başka nasıl olacaktı be kızım! Sordum sana ya işte, sen de başını salladın. Hem o deliğe ben bu halimle giremezdim ki!”

“Toprak koktum hep ya Pembe Abla.”

“Onda da vardı toprak kokusu. Hepimizde vardır,” dedi Pembe.

Çaya uzandı koca el. Sonra kallavi bir yudum çekti. Hüppp!

Çağdaş edebiyatımızın önemli ve özgün yazarlarından Müge İplikçi, *Çok Özel İsimler Sözlüğü*'nde, bizleri kadınlara, çocuklara, gençlere ve tabii ki erkeklere doğru kısa mesafeli bir yolculuğa çıkarıyor.

Kitaptaki isimler ilk bakışta dünya hallerinin anlık fotoğrafları gibi görünse de sırtlandıkları hayat, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılın haletiruhiyesini derinliğine aktarma konusunda hiç cimri değil.

İsimleri “çok özel” kılan da bu zaten: sıradan insanların, kendi hallerinde yaşayıp gideceklerken üzerlerine binen yükün altında bükülüp dağılmış ruhları.

Peki hayat bundan mı ibaretti?

Elbette değil!

Edebiyat da zaten bu yüzden var.

